

UDK 801.25 + 801.283:802.0:808.61/.62

Izvorni znanstveni članak. Primljen 1.12. 1988.

Pod terminom složeni glagol podrazumijeva se glagol u kombinaciji s nekom, najčešće jednosložnom, česticom — adverbom ili prepozicijom, koji tako predstavlja novu leksičku jedinicu. Ponekad partikula samo naglašava svršenost radnje izvršene glagolom, no najčešće složeni glagol ima drugačije značenje od onog koje nose pojedine komponente. Odavno je uočen važan doprinos složenih glagola preciznosti govora i pisanja, pa su oni ravnopravno s ostalim glagolima integrirani u učenje gramatike i leksika engleskog jezika.

Cilj ovog rada bit će proučiti sintaktičke i semantičke odnose engleskih glagola "to come" i "to go" u kombinaciji sa svim mogućim adverbima i prepozicijama i njihovih prijevoda na hrvatski ili srpski jezik. Nužno će se prijevodni elementi i klasificirati. Na temelju tih uzoraka izvela bih zaključke i generalizacije o engleskim složenim glagolima, pomogla bih pronaći njihovo mjesto u nastavnim materijalima i razjasniti što otežava ili olakšava njihovo usvajanje. To bi trebalo poslužiti kao teoretska osnova za sistematizaciju i stupnjevanje nastavnih materijala u učenju engleskih složenih glagola.

Izvorni govornik engleskog jezika vjerojatno nije ni svjestan da njegov govor obiluje strukturama poput: **break down, go off, carry on, come up, hand over**, itd. Njemu je prirodno izreći rečenicu poput ove: "He came into the room, **picked up** a book, looked at it casually, **put it down and went out**" (Jowett, 1951: 154), dok bi sljedeća verzija u svakodnevnom jeziku zvučala ukočeno: "He entered the room, seized a book, examined it, discarded it and departed." (ibid.)

Tek u posljednjih nekoliko desetaka godina počela se pridavati potrebna pažnja do tada prilično zanemarenoj skupini engleskih glagola kod kojih se najbolje može ispoljiti ono što Jowett naziva "the virility and versatility of the English verb" (ibid:153). Glagol, obično kratak, vrlo frekventan i općenita značenja poput **get, take, put**, kombinira se s partikulom, najčešće **up, down, in, out, on, off**, čime se značenje na neki način modificira.

Riječ je o složenim glagolima za koje u engleskom jeziku postoji velik broj izraza: **phrasal verbs, verb-particle compounds, discontinuous verbs, two-word verbs, compound verbs, verb phrases**, itd. U engleskom najšire je prihvaćen izraz phrasal verb koji se pripisuje H. Bradleyu. Ulogu drugog, neglagolskog člana složenog glagola treba pojasniti. Neke riječi imaju funkciju priloga (**away, back**), druge su isključivo prijedlozi (**into, with**). Do komplikacija dolazi kad se javi riječi koje imaju dvostruku ulogu, te samo kontekst može otkriti da li je riječ o prilogu ili prijedlogu; ponekad ni tada nije jasno (kao ilustracija može poslužiti poznati Quirkov primjer "He got over the idea" (1973:818) gdje partikula **over** ima dvosmislenu funkciju). Najprikladniji izraz za potrebe ovog članka je "partikula" zbog postojanja dvostruke funkcije.

U hrvatskom ili srpskom jeziku ne postoji gramatički ekvivalent engleskim složenim glagolima. Razumljivo je stoga da su i termini prevedeni s engleskog – frazni glagol, dvočlani glagol i slično. Ovdje je prihvaćen termin “složeni glagol”. On nam govori da je riječ o glagolima složenim od više članova, istovremeno je dovoljno općenito da obuhvati i neidiomatske strukture, a jasno je i da se radi o enklitičkoj priložnoj partikuli a ne prilogu tipa “badly, suddenly” i sl.

Već sama šarolikost termina ukazuje na teškoće oko poimanja što složeni glagol zapravo jest a što nije. Definicije u dosadašnjoj literaturi u načelu se podudaraju, no postoje i nezanemariva odstupanja. Svi autori suglasni su da je složeni glagol sačinjen od glagola i priložne partikule; neki su u svoju definiciju uključivali i prijedloge, drugi su svoj pojam složenih glagola suzili samo na idiomatske strukture.

U ovom članku složeni glagoli podrazumijevaju kombinacije glagola i priloga, te glagola, priloga i prijedloga čiji su članovi međusobno povezani u sintaktičku cjelinu iako se u rečenici mogu naći u prekinutom nizu (npr. *That finished, he is quite ready to turn the office of the director over to his successor* (ASIMOV, 92)), a bez obzira na njihov semantički status. Ravnopravni tretman imaju i fraze koje sadrže složeni glagol (naprimjer: *turn up one's toes to daisies; put in an appearance*).

Nije svaka fraza koja sadrži glagol “phrasal verb”. Potrebno je ograničiti složene glagole od mnoštva sličnih struktura (složeni glagol vs prijedložni glagol, npr. “*he turned off the light / he turned off the road*”; složeni glagol vs obični slijed glagola i partikule, npr. *eat up / eat out*) za što postoji cijeli niz sintaktičkih i semantičkih testova.

Kombinacije glagola i partikule ne obrazuju se slobodno. Prema Palmeru, (1974:212) to je očito ako pokušamo zamijeniti partikulu njenim oprečnim parom, naprimjer: “*I can't put up with that noise / IIS Ne mogu podnijeti tu buku / put down with, put up without, put down without. U primjerima*” *The enemy finally gave in / IIS Neprijatelj se konačno predao / ili “She carried on the family tradition” / IIS Nastavila je obiteljsku tradiciju /*, oprečni parovi su postojeći složeni glagoli *give out* (objaviti, podijeliti, isijavati) i *carry off* (odnijeti, osvojiti) no njihovo značenje nije suprotno značenju složenih glagola *give in* i *carry on*.

Za složene glagole vrijede određena pravila, obuhvaćeni su istim pravilnostima i nepravilnostima, a između njihovih članova postoji određen stupanj kohezije. Ovisno o stupnju te povezanosti može se govoriti o skali na čijem su jednom kraju idiomi poput *peter out* i *clutter up*, dakle, složeni glagoli koje karakterizira semantička jedinstvenost. *Peter out* i *keel over* primjeri su idioma u kojima se glagolska komponenta ne javlja nikada sama za sebe već samo s određenom partikulom. Glagole poput *auction off, cave in, dole out, jot down* (A. Live (1965:432) naziva “wedded pairs” čime se isključuje pojava kombinacija poput *jot off ili *peter down. Za neke glagole (npr. *put, lay, set, step*) karakteristično je da se iza njih gotovo uvijek javlja neka od partikula.

Druga su krajnost složeni glagoli koje karakterizira razdvojenost konstituenata, a koji nam najčešće govore o smjeru kretanja ili položaju subjekta (*climb up, come in*) te oni potencijalno zamjenjivi samom glagolskom bazom (*eat – eat up, write – write down, pay – pay off, help – help out, itd.*

Osobito su zanimljivi glagoli koji su se prilikom analize korpusa istakli kao najfrekventniji i najsvestraniji: *bring, come, do, get, go, put, take, turn* te još neki

drugi. Kombiniranje tih glagola sa sedam najfrekventnijih partikula: **up, down, in, out, on, off i over**, danas je dio jezične kompetencije svakog izvornog govornika, nemoguće ih je zaobići u svakodnevnom govornom, a sve više i pisanom, engleskom jeziku. Već na prvi pogled nameće se činjenica da su to složenice s kratkim glagolima čija je individualnost oslabljena korištenjem u različitim prenesenim značenjima. **Pick up** će to bogato ilustrirati – jezični uzorak sadrži sljedeće prijevodne ekvivalente tog složenog glagola: mašiti se, saznati, čuti, pojaviti se, dobiti, smiriti se, kupiti, imati, poprimiti, uhapsiti, upoznati, ugledati, naći, platiti, odabrati, itd. Neminovan je i širok raspon konotacija, naprimjer, korpus bilježi složeni glagol **put on** sa sljedećim objektima: a cap, a record, a show, a lamp, a display, a person, a play, an exhibition, a badge, coffee, a steak, one's manners, a cover, weight, speed, an operetta, whiskers, an act, squeamishness, a stopper, the dog, a lock, itd.

To su glagoli s velikom snagom transformacije, slobodno se kombiniraju s partikulama, te je moguće najraznovrsnije ideje izraziti pomoću relativno ograničenog vokabulara. Očigledno je pritom da je semantički doprinos tih osnovnih glagola složenim glagolima vrlo skroman. Značenje složenog glagola, prema tome, bit će ili određeno partikulom (npr. **put up** – podići) ili neće biti izvodivo iz njegovih konstituenata (npr. **put out** – extinguish). U drugom slučaju složeni glagol je idiom, a njegove semantičke značajke dodane su putem leksikalizacije.

Do up će ilustrirati semantičku univerzalnost složenih glagola, a donekle se može reći da u sljedećim primjerima partikula **up** pridonosi značenju: **do up** /house, hat/ = repair, improve; **do up** /hair, face/ = make tidy; **do up** /book, dress/ = put together. Kod drugih složenih glagola i njihovih kolokacija, leksikalizacijom se dodaju neke specifične semantičke komponente, npr. coal-miners **come out** /workers **go out** = “on strike”; daughter **come out/bring out** daughter = “into society”, book **come out/bring out** book = “to public notice”. U primjeru **put out** shoulder = “dislocate” riječ je o skraćenoj prijedložnoj frazi “out of joint”. Ako se isti složeni glagol veže uz imenice koje označavaju ljude, on može imati tri različita značenja “expel, remove”, “confuse, upset”, te “inconvenience”, ovisno o širem kontekstu (primjeri Lipka, (1972:153).

Mnogi autori zamjeraju pomodnost dodavanja partikule na glagol i istiskivanje jednosložnih glagola u engleskom jeziku, što prema njima dovodi u pitanje preciznost izražavanja te dovodi do osiromašenja vokabulara. Ako je jednim složenim glagolom moguće izraziti petnaestak različitih značenja, on tada postaje, kako se Kennedy slikovito izrazio, “a Jack of all trades” (1920:43), “Katica za sve” bio bi odgovarajući kolokvijalni ekvivalent u našem jeziku. Naprimjer, da li se u izrazu “**hold up** a person” toj osobi čini neka usluga ili veliko zlo ako kažemo “two actors **make up**”, da li su oni uspostavili izgubljeno prijateljstvo ili se pripremaju za scenu, da li se idiomom “**pull up**” misli zaustaviti ili odvesti auto naprijed, da li je “**running down** a friend” fizička ili moralna tragedija ili smo, naprotiv, prijatelja uspješno pronašli? Takvih primjera je mnogo.

Međutim, trebalo bi se zapitati da li uistinu složeni glagoli istiskuju jednosložne? Prije bi se reklo da se tu radi o različitim stilskim razinama. Ekspanzija složenih glagola odvija se u okviru kolokvijalnog stila, dok su oni i dalje atipični za formalni stil. Oni, dakle, imaju pozitivnu kvalitetu – nastaju nove leksičke jedinice te ne može biti govora o smanjenju rječnika već naprotiv o obogaćenju.

Osvrnimo se sad na probleme koje engleski složeni glagoli predstavljaju stranim govornicima. Velik broj različitih prenesenih značenja lako dovodi do zabune i

krivog tumačenja ako naš govornik ne zna koristiti složene glagole u odgovarajućem gramatičkom okviru i leksičkom kontekstu. Veoma je tu korisna kontrastivna tipologija dvaju jezika kojoj je cilj osvijetliti teškoće koje ti glagoli predstavljaju našem izvornom govorniku pri učenju engleskog kao stranog jezika. Zbunjujuće je ponajprije to što se članovi složenih glagola distribucijski ponašaju kao zasebne riječi u rečenici čiji se leksički sadržaj najčešće ne može izvesti iz značenja njenih konstituentata (v. Marchand, 1969:1), pa stoga predstavlja jedan diskontinuirani znak – monem.

Kao ilustracija može poslužiti bilo koji primjer s idiomatskim značenjem, npr. **get up** (a party) – prirediti (zabavu); **get down** – užasavati, itd.

Što se tiče usporedbe s našim jezikom, ishodište teškoća znači činjenica da naš jezični sistem rješava engleske složene glagole na gramatički potpuno različit način. Pa ipak, mogla bi se povući neka paralela između dvaju jezika. Pritom se misli na naše glagole koje, iako imaju prefiks, slijedi prijedlog koji ponavlja značenje izraženo tim prefiksom, naprimjer: **izbaciti iz kuće**, **nađnijeti se nađ knjigu**, **odmaknuti se od peći**, **podložiti pod gredu**, **uroniti u vodu**, itd. (v. Barić et al, 1979:297).

U nemogućnosti da na engleske složene glagole uzvratu identičnom konstrukcijom, hrvatski ili srpski obiluje drugim mogućnostima. Naprimjer, intenzivnost radnje izražena na engleskom jeziku partikulom **up**, potpunost partikulom **out** ili svršenost partikulom **off**, može se postići dodavanjem prefiksa **IZ-** na glagol, naprimjer: **burn-up** – izgorjeti, **build up** – izgraditi, **carry out** – izvršiti, **wear out** – istrošiti, **click off** – isključiti, **sleep off** – ispavati. Možda će trebati da prijevod bude potpun dodati direktni objekt (npr. **close down** – obustaviti posao, **set out** – potražiti put) ili obrnuto (npr. **let out a whistle** – zviznuti, **take on pallor** – posivjeti). Često je potrebno direktnom objektu promijeniti padež (npr. **shake off thoughts** – otresti se misli, **butter up the white man** – laskati bijelcu) čime on prestaje biti direktni objekt u rečenici i dobiva funkciju indirektnog objekta ili priložne oznake.

Prethodni primjeri zadiru u područje dviju, za složene glagole, najznačajnijih gramatičkih kategorija – njihove prelaznosti i glagolskog vida.

Na planu prelaznosti, odnosno sposobnosti glagola da veže komplemente, očituje se značajan efekt kombiniranja glagola i partikule: dodatkom partikule neprelazni glagol može postati prelazan (npr. **look** – **look up**) i, još češće, prelazan postaje neprelazan (npr. **give** – **give in/up**). Do promjene prelaznosti glagolske osnove najčešće dolazi dodatkom partikula **on** i **over** koje u kombinaciju s glagolom unose novu semantičku kvalitetu (**on** u smislu nastavljanja ili produživanja čine složeni glagol neprelaznim, npr. **drag on**, **hold on**, **stay on**; te **over**, u značenju ponavljanja, uzrokuje nastanak prelaznih složenih glagola, npr. **check over**, **think over**). Analiza odnosa prelaznosti složenih glagola i njihovih prijevodnih ekvivalenata pokazuje da se oni uglavnom podudaraju.

Što se tiče gramatičke kategorije vida, s obzirom da su gotovo svi složeni glagoli dinamičkog karaktera, oni u suštini sadrže dvije karakteristike: lokalitet (poziciju ili kretanje) i završetak ili rezultat. Stoga i najveći broj složenih glagola, bez obzira na partikulu, pripada ingresivnom vidu (npr. **set out**, **put up**, **take up**, **bring up**) dok je na drugom mjestu perfektivni vid (**eat up**, **use up**). Najfrekventnije partikule (**up**, **out**) u pravilu su univerzalne, formiraju složene glagole različitih vidova, dok su manje produktivne partikule ujedno i specifičnije po svom vidskom efektu (npr. **down** uglavnom označava spuštanje, smanjenje npr. **come down**, **cut down**; za **off**

je karakteristično udaljavanje, odvajanje (npr. **bitte off**, **give off**, **strip off**). Usporedba s prijevodnim ekvivalentima pokazuje da postoji velika podudarnost u značenju engleskih partikula i naših prefiksa (npr. **move up** – uzdići se, **sink in** – upasti, **take out** – izvući, **pour off** – odliti, **paint over** – prebrojiti).

Ako je složeni glagol dio neke fraze, prevodilac će potražiti odgovarajući izraz u jezičnom bogatstvu vlastitog jezika, naravno, na odgovarajućem stilskom nivou. Naprimjer, **put the ole foot down** – samo strogo; **come on** – de, de; i sl. Ponekad je prijevod imenica (npr. **to put up industrial buildings** – za izgradnju industrijskih zgrada, **what brings this on** – pravi je povod) ili prilog (npr. **clock up appearance** – uspješno se pojavljivati). U nekim primjerima prijevod ima veze s originalom samo u kontekstu (npr. **have the water turned on** – otići po vodoinstalatera). S obzirom da se radi o kratkim glagolima koji nose malo značenja moguće ih je u prijevodu potpuno izostaviti ako je obavijest koju oni nose izlišna za razumijevanje teksta ili se ionako daje nadopuniti iz konteksta kao naprimjer: "I may even do my term thing on her if I decide to **get out** for honours, ..." (SALINGER, 5) (IIS) Možda ću ipak napisati i semestarsku radnju o njoj ukoliko se odlučim za viši stupanj ... (11)

Zaključak

U ovom članku obrađeni su engleski složeni glagoli definirani kao kombinacije glagola i priloga, te glagola, priloga i prijedloga čiji članovi međusobno čine zatvorenu cjelinu, a rangirani su od doslovnih do idiomatskih sintaktičkih jedinica. Ukazano je na ulogu obaju članova pojedinačno, njihov međusobni odnos, te na dužnost i postupke razgraničenja složenih glagola od drugačijih kolokacija glagola i priloga. Nadalje, bilo je riječi i o kontrastivnoj analizi engleskih složenih glagola i hrvatskih ili srpskih ekvivalenata s posebnim naglaskom na one najčešće, obično najkraće, te semantički prazne složene glagole. Jedan od uzroka što ti složeni glagoli predstavljaju trajan izvor poteškoća i zabune za stranog govornika jest činjenica da je engleski složeni glagol diskontinuirani znak čiji su članovi često u prekinutom nizu u rečenici iako misaono jedinstveni. Drugi uzrok je sama priroda složenih glagola koji, iako semantički prazniji od ostalih glagola, ujedno su i semantički kompleksniji jer se koriste u različitim prenesenim značenjima te posjeduju širok raspon konotacija što dovodi do nastanka novih semantičkih nijansi. Nabrojene su i mogućnosti kojima hrvatski ili srpski jezik raspolaže u rješavanju problema prijevoda složenih glagola. Zatim su dotaknute dvije najznačajnije kategorije složenih glagola – prelaznost i vid. Što se tiče prelaznosti, dodatak priložne partikule nerijetko uzrokuje promjenu prelaznosti glagolske osnove. Prema vidu, dvije osnovne značajke složenih glagola odraz su njihovog dinamičkog karaktera: ingresivni vid (pozicija ili kretanje) te perfektivni vid (završetak ili rezultat).

Prijevodnim ekvivalentima odabranim s malog dijela korpusa, točnije ekvivalentima semantički univerzalnih složenih glagola **pick up** i **put on**, ilustrirat će se karakteristični postupci u izražavanju određenih sadržaja te tipovi mogućih sadržaja. Prijevodni ekvivalenti prikupljeni su iz različitih tekstova govornog kolokvijalnog registra u svom uskom kontekstu. Razmatranjem hrvatskih ili srpskih ekvivalenata složenog glagola **pick up** može se uočiti nekoliko semantičkih skupina: prvu čine oni prijevodi u kojima se odražava osnovno značenje glagola **pick** i partikule **up**, a navest će se i karakteristični objekti. Naprimjer, **PODIĆI/DIGNUTI/** rukopis, torbicu, putnu torbu, nacrt, dugmad, bluzu, itd.; **UZETI** novine, slušalicu (u ruku), cipelu (u ruku), cigaretu, časopis, rekete, račun, izvještaj s trkališta, šešir, lonac za

cvijeće, loptu, vazu s ružama; DOHVATITI svjetiljku, svoj revolver, nož i viljušku, kovčeg; S(A)KUPITI komadiće stakla, košaru ugljena; PRIHVATITI svoju čašu, nosila; ZGRABITI štap, POB(1)RATI korisne predmete; MAŠITI SE telefona, itd.

U sljedećoj skupini primjera značenje **pick up** prošireno je i na žive objekte, a hrvatski ili srpski ekvivalent vidljiv je i dalje iz engleskog složenog glagola, IČI (DOĆI) PO mene, tebe, Amandu, Juanitu, itd; UKEBATI Ricka; DOČEKATI nju, mene; POBRATI ženu, kakvog muškarca; ŠČEPATI nju; ZGRABITI Devereauxa. **pick up** veže i figurativne objekte poput **pick up** habit – POPRIMATI običaje, **pick up** signals – UHVATITI signale, **pick up** information – IZVLAČITI informacije, itd. U sljedećim primjerima može se uočiti da je značenje prijevodnog ekvivalenta sve manje izvodivo iz značenja **pick up** te da kontekst dobiva sve veću ulogu u odabiru prijevodnog ekvivalenta: **pick up** – NAĆI rukopis, dodatni angažman; DOBITI ulogu, novu klijenticu; PLATITI račun, SNIMITI njegov pad, kandidate. Udaljavanje značenja složenog glagola od doslovnog prema figurativnom ima za posljednicu da smo prilikom prevodenja sve više ovisni o dopuni (najčešće je to imenica koja slijedi složeni glagol):

...; and he was **picking up** speed. (ASIMOV, 44)

(IIS) ... i **kretao se sve brže**. (42)

He didn't tell her that he had **picked up** word she might be in big trouble. (ROBBINS, 381)

(IIS) Nije joj rekao da je **naučio** kako bi je moglo snaći veliko zlo. (220/2.)

Slijede primjeri u kojima bez poznavanja šireg konteksta nije moguće sa sigurnošću utvrditi značenje složenog glagola te je i prijevod slobodan, naprimjer: **pick it up** – smirite se; /things/ **pick up** – /stvari/ krenu nabolje, te je nužno ponekad i parafrazom precizirati smisao složenog glagola, npr.:

If anyone tried to **pick me up** now, I would probably scream and begin swinging with fists. (FEAR, 272)

(IS) Ako bi mi sad netko **pristupio i počeo me nagovarati neka pođem s njim**, vjerojatno bih počela vriskati i udarati šakama oko sebe. (345)

Na nivou gramatike, u velikom broju primjera karakteristično je da je hrvatski ili srpski ekvivalent svršenog oblika izraženog prefiksom, naprimjer: **pick up** a car – UGLEDATI automobil, **pick the bastard up** – UHAPSITI gada, **pick you up** – UPOZNATI SE (s tobom), **pick up** the signal – UHVATITI signal, **pick me up** – ULOVITI me, **pick up** a habit – POPRIMATI običaj, **pick up** top assignments – POKUPITI VRHUNSKE ANGAŽMANE, **pick her up** – PODIĆI SE, **pick up** the pieces – SAKUPITI komadiće, **pick up** the car – ODABRATI auto, **pick the woman up** – POBRATI ženu, **pick up** the questioning – PREUZETI ispitivanje.

Prijevodni ekvivalenti složenog glagola **put on** jasno se mogu razlučiti u nekoliko semantičkih skupina. Najvećim brojem zastupljeni su primjeri u kojima je objekt neki odjevni predmet: **put on** coat – NAVUĆI kaput, **put on** green velvet slippers – OBUĆI zelene baršunaste papuče, **put on** a robe/ trousers – OBUĆI kućnu haljinu/hlače, **put on** all the clothes/ her hat/ glasses/ green whiskers – STAVITI svu odjeću/ šešir (na glavu)/ naočari/ zelenu bradu i brkove, **put on** soft colours – NOSITI nježne boje, **put on** clothes – OBUĆI SE, **put on** glasses/ sunglasses/ cap – NATAKNUTI naočale/ sunčane naočale/ kapu, **put on** plaid and tie – ODJENUTI ogrtač i kravatu, **put on** tie – VEZATI kravatu. Ako se ne radi o odjevnom predmetu **put on** može označavati "postaviti nešto nekamo": **put on** the

chintz covers – STAVITI navlake od kretona; **put on** a new lock – UGRADITI novu bravu. U sljedećoj skupini primjera **put on** znači organizirati: **put on** exhibitions, a display, the operetta – PRIPREMITI izložbe, PRIREDITI predstavu, IZLOŽITI, POSTAVITI operetu. **Put on** može označavati i početak pripremanja hrane, naprimjer: **put on** the steaks/some coffee – STAVITI odreske na roštilj/ PRISTAVITI kavu. U sljedećoj grupi primjera **put on** ima vrlo širok raspon apstraktnih imenica za objekte što najbolje ilustrira semantičku oslabljenost tog složenog glagola koji, zapravo postoji u rečenici samo iz sintaktičkih razloga dok je obavijest, zapravo sadržana u objektu. Prijevodni ekvivalent, stoga, isključivo ovisi o imeničkoj dopuni, naprimjer: **put on** squeamishness/ a show – ISTICATI preosjetljivost/ IZVODITI ekshibicije. U prijevodu kao ekvivalent složenog glagola a njegova objekta nerijetko stoji odgovarajući neprelazni glagol: **put on** a tattoo – UTETOVIRATI, **put on** the stopper – ZAVRŠITI, **put on** some weight – ODEBIJATI, **put on** an act – GLUMITI (ne odnosi se na kazališnu glumu), **put on** a burst of speed – strelovito SJURITI, **put on** one's manners– PONAŠATI SE-. Sljedeća skupina prijevodnih ekvivalenata ilustracija su idiomatske upotrebe složenog glagola **put on** – PRENAVLJATI SE, VUĆI ZA NOS, ZAFRKAVATI, IZMIŠLJATI, itd. Što se tiče gramatičke kategorije vida, razmatranjem složenog glagola **put on** uočava se da postoji prilično mala podudarnost s odgovarajućim hrvatskim ili srpskim prefiksom NA- (npr. **put on** – NATAKNUTI, NAVUĆI). Uzrok tome je idiomatski karakter složenog glagola **put on**, u velikom broju slučajeva glagol i partikula izgubili su svoj primarni smisao, te je hrvatski ili srpski ekvivalent vidljiv samo ako se u analizu uključi i kontekst. Kontekst nam također omogućava u nekim primjerima da utvrdimo radi li se o svršenom ili nesvršenom vidu, npr. da li je **put on** an act – glumiti/odglumiti, **put on** speed – ubrzati, ubrzavati.

Na takav odnos engleskih složenih glagola i njihovih prijevodnih ekvivalenata osobito bi bilo korisno ukazati u nastavnom programu učenja engleskog jezika. S praktične strane, dakle, ovaj članak ukazuje na nužnost uvrštavanja složenih glagola u proces učenja engleskog jezika kao stranog jezika s obzirom na činjenicu da su knjige, i pisani materijali općenito, glavni izvor učenja stranog jezika. Složeni glagoli daju engleskom jeziku nacionalnu obojenost, osobenost, oni izražavaju tipični način ponašanja, mišljenja i osjećaja.

BIBLIOGRAFIJA

- Barić et al, *Priručna gramatika hrvatskoga književnog jezika*, Školska knjiga, Zagreb, 1979.
- Jowett, W. P., On Phrasal Verbs, English Language Teaching, vol V, no. 9, publ. by British Council 1951, p. 152-157.
- Kennedy, A. G., *The Modern English Verb-Adverb Combination*, Stanford University, California, 1920.
- Lipka, L., *Semantic Structure and Word Formation, Verb-Particle Construction in Contemporary English*, München, pp. 251, 1972.
- Live, Anna, *The Discontinuous Verb in English*, Word, vol. 21: 428-451, 1965.
- Marchand, H., *The Categories and Types of Present-Day English Word-Formation*, München, 1969 /prvo izdanje 1960/
- Palmer, F. R., *The English Verb*, 1974 /prvo izdanje 1965/
- Quirk, R. et al., *A Grammar of Contemporary English*, Longman Group Ltd, 1973 /prvo izdanje 1972/

CONTRASTIVE ANALYSIS OF ENGLISH PHRASAL VERBS AND THEIR TRANSLATIONAL EQUIVALENTS

Summary

This article presents the analysis of a specific kind of English verbs, compounds widely known as phrasal verbs. They (are said to) consist of a verbal base followed by a short enclitic adverb, the two together constituting a close syntactic unit, having either literal or figurative meaning. Special attention has been paid to contrastive analysis of phrasal verbs against their Serbo-Croatian equivalents, where a number of theoretical and practical questions arise due to the differences between the two language systems.

The two most important verb categories are touched on here, those of transitivity and aspect. It is proved that the addition of a particle to a basic verb has a considerable effect on its transitivity, frequently leading to transformation of a transitive verb base into an intransitive phrasal verb and vice versa.

As to the aspect, the majority of verbs have mainly ingressive or perfective value, due to their dynamic character.

Finally, this article is meant to help Serbo-Croatian learners of English overcome the difficulties they have in learning phrasal verbs. On the account that written materials have been the major source in learning English as a foreign language, this article points out the need of including these units in the teaching of English from early stages on.